

Yaratıcı Yazma Süreci (hikaye yazma)

Prof. Dr. Mehmet TEMİZKAN

2. Baskı

Prof. Dr. Mehmet TEMİZKAN

YARATICI YAZMA SÜRECİ
(hikaye yazma)

ISBN 978-605-364-823-9
DOI 10.14527/9786053648239

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Ekim 2014, Ankara
2. Baskı: Mart 2021, Ankara

Yayın-Proje:Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçag Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Biricik Kızım Bengisu'ya...

Prof. Dr. Mehmet TEMİZKAN

Mustafa Kemal Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümünden 2000 yılında mezun oldu. 2003 yılında Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında “Yazılı Anlatım Etkinliği Çerçevesinde Türkçe Öğretmenlerinin Çalışmalarına İlişkin Bir Değerlendirme” isimli çalışması ile yüksek lisans eğitimini; 2007 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Okuma Stratejilerinin Okuduğunu Anlama Üzerindeki Etkisi” isimli çalışmasıyla doktora eğitimini tamamladı. Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde 2009 yılında Yrd. Doç. Dr. 2012 yılında Doç. Dr. Unvanını aldı. Lisans eğitiminde “Okuma Eğitimi, Konuşma Eğitimi, Sözlü Anlatım, Yabancılara Türkçe Eğitimi”; yüksek lisans aşamasında “Yaratıcı Yazmanın Kaynakları, Yaratıcı Yazma Süreç ve Uygulamaları”; doktora aşamasında ise “Türkçe Öğretiminde Araştırma Konuları, Türkçe Öğretimi Açısından Metin İncelemeleri” derslerini okutmaktadır. Çalışma alanları arasında okuma eğitimi, yazma eğitimi ve yaratıcı yazma, konuşma eğitimi, edebi metinler gibi alanlar bulunmaktadır.

ÖN SÖZ

Tarihî seyir içinde insanların yaşadıkları dönemler, özelliklerine göre bazı isimlerle anılmıştır. Eski çağ, orta çağ, yeniçağ ya da yakın çağ gibi adlandırmalar bunlardandır. Günümüze baktığımızda insanlık yaşamına bilgi ve teknoloji ile birlikte iletişim kavramının damgasını vurduğunu görmekteyiz. Buna uygun olarak içinde yaşadığımız zaman dilimi, bilgi ve iletişim çağı şeklinde adlandırılabilir. Çünkü bilginin oldukça çeşitlendiği ve biriktiği, bunun yanında iletişimin de birçok kanal yoluyla yaygınlaştığı bir zamanda yaşıyoruz.

Bilginin çeşitlenmesi demek, aynı zamanda bu birikimin yayılıp dağıtılması; bilgi etrafında oluşan duygu ve düşüncelerin yani bilgiyi kullanma kültürünün de paylaşılması demektir. Bu da insanların kendilerini en iyi, en kısa, bununla birlikte en açık ve anlaşılır bir biçimde ifade etmelerini gerektirir. Bilgi, duygu, düşünce, istek, hayal, tasarı, şikâyet, öneri vb. doğru ve anlaşılır bir şekilde ifade edilip paylaşıldıkça insanlık adına gerçek bir değer ve yarar taşır.

Kişi; bilgi, duygu ve düşüncelerini konuşarak, yazarak, beden dilini kullanarak, resim çizerek, beste yaparak vb. birçok kodla ifade edebilir. Bunların her biri karşı tarafa mesaj iletme potansiyeline sahip iletişim kodlarıdır. Ancak kalıcı olmak, gelecek kuşaklarca anılmak, tarihe bir not düşmek amacını taşıyanlar için değeri değişmeyecek bir iletişim kodu vardır ki o da yazıdır. Yazı; zihinden dile dökülen ne varsa onu süzerek bir kristal hâline getirir ve ondan sonra da insanlığın şaşmaz belleğine kaydeder.

Yazmak o kadar işlevsel ve esnek bir anlaşma aracıdır ki, kişinin onu kullanma amacına göre şekillenir ve kullanıma hazır hâle gelir. Yazının temel araçları olan ve birbiriyle bütünleşmeye hazır işaretlerle semboller toplamı; okuyucusunu ikna etmek için bir tartışmacı metin; okuyucusunu bilgilendirmek için bir makale metni; okuyucusuna tarafsız bir gözle düşünce aktarmak için bir deneme metni oluverir.

Bunlarla birlikte yazının çok değerli olduğu bir alan daha vardır. Bu alan, yazan kişinin; içinde yaşadığı dünyadan aldığı izlenim-

leri, edindiği gözlemleri hayalleriyle, dünya görüşüyle, deneyimleriyle harmanlayarak oluşturduğu kurgu dünyadır. Bu kurgu dünyayı içeren yazı imgesel bir tat kıvamını alarak şiire; okuyucusuna yığınla arkadaş kazandıracak dünyalara giden yolları ve kapıları açarak roman ve hikâyeye; taklit ve gerçeği kol kola götürerek tiyatroya dönüşür. Yaratıcılığı, başkalarından farklı düşünmeyi, farklı bağlantılar kurmayı gösterir ve hayatı yeniden tanımlamayı öğretir. Bu kitabın amacı yaratıcı düşünmenin doruklarında dolaşan hikâye metinlerinin nasıl yazılabileceği hakkında okuyucuyla konuşmak, ona yararlı olabileceğini düşündüğüm bazı yollar ve örnekler göstermektir. Okuyucuyla konuşmak diyorum çünkü bu kitap ona bir şeyleri zorla da olsa anlatmak ve öğretmek için yazılmadı. Onunla konuşmak, dertleşmek, denemek ve yanılmak yoluyla ilerlemek, farklı bakış açıları ve onların örnekleri üzerinde beraberce düşünmek üzere yazıldı. Kitaptaki bölümlerin başlıkları da buna uygun bir şekilde düşünüldü.

“Acaba Ne Yazsam” başlığında kitabın yazarı kendisini okuyucusunun doğal olarak yazmak isteyen kişinin yerine koydu ve onunla birlikte düşünmeye başladı. Bu bölümde yazmak için konu seçimi meselesi tartışıldı.

“Kahramanım Olur Musun?” başlığında ise yazar ve okuyucunun birlikte başkalarının dünyalarına yolculuk etmeleri amaçlandı. Bu yolculuk sırasında tanışılan kişilerden hikâye kahramanları yaratılmaya çalışıldı.

“Kral Öldü, Kraliçe Öldü” başlığını taşıyan ve olay örgüsü kavramını işleyen bölümde kral ile kraliçenin birbiriyle mutlaka bağlantılı kişiler olduğu anlatılarak hikâyenin organik bir bütün oluşturması gerektiği üzerine okuyucuyla birlikte düşünüldü ve bunun örnekleri verildi.

“Neredeyim, Neredesin, Nerede?” ve “Bir Zamandı” başlıklarında hikâyenin bir ayağının mekâna, diğer ayağının zamana bağlı olduğu, hayatın nabzını ancak bu şekilde tutabileceği gösterilmeye çalışıldı.

“Yazsam Ama Nasıl?” ve “Biraz Gerilim Biraz Merak” başlıklarında okuyucuya yazma sürecinde deneyebileceği alternatif bazı yollar konusunda yardımcı olmaya çalışıldı.

Bu şekilde düzenlenen kitabın yazmaya ilgi duyanlara, yazmayı sevenlere, yazmak isteyenlere, yazmakla ilgili soruları olan herkese yararlı olması ümidiyle.

Prof. Dr. Mehmet TEMİZKAN

Hatay

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	vii
Giriş.....	1

I. BÖLÜM

ACABA NE YAZSAM?

1. Düşünmek	9
2. Gözlem Yapmak.....	13
3. Okumak/İzlemek.....	18
Değerlendirmeler	28

II. BÖLÜM

KAHRAMANIM OLUR MUSUN?

1. Kahramanların Hikâyedeki İşlevleri.....	33
2. Kahramanların Hikâyede Fiziksel Yönden Tanıtılması.....	41
3. Kahramanların Hikâyede Ruhsal Yönden Tanıtılması	43
4. Kahramanların Hikâyede Toplumsal Yönden Tanıtılması.....	45
5. Kahramanlara Ad Verme	47
6. Kahramanların Kullandıkları Dil Özellikleri.....	50
7. Kahramanların Sahip Oldukları Beceriler	52
8. Kahramanların Eser İçindeki Sunumları	53
Kahramanların Başkası Tarafından Sunulması.....	55
Kahramanların Kendi Kendilerini Sunmaları.....	56
Değerlendirmeler	58

III. BÖLÜM KRAL ÖLDÜ, KRALİÇE DE ÖLDÜ

Olay Örgüsü	62
Bir Atkı, Bir Bere	67
Ölüme Giderken	93
Değerlendirmeler	98

IV. BÖLÜM NEREDEYİM, NEREDESİN, NEREDE?

Mekân Tasvirleri	100
Hikâyede Mekânın İşlevleri	105
Mekânın Dekor Olma İşlevi	106
Mekânın Kişileri Tanıtma İşlevi (İnsan-Mekân İlişkisi)	107
Mekânın Sembolik İşlevi	118
Mekân Türleri	122
Açık Mekân	122
Kapalı Mekân	123
Değerlendirmeler	125

V. BÖLÜM BİR ZAMANDI

Vaka Zamanı	128
Hikâye ve Romanlarda Vaka Zamanının Sunuluşu	132
Vaka Zamanının Aynen Aktarılması	133
Vaka Zamanının Özetlenerek Aktarılması	138
Vaka Zamanının Genişletilerek Aktarılması	142
Zamanın Sembolik İşlevi	147
Değerlendirmeler	151

VI. BÖLÜM BİRİ BİZİ GÖZETLİYOR

Anlatıcı.....	154
Anlatıcı Türleri.....	160
1. Üçüncü Tekil Kişi Anlatıcı.....	160
a. Hâkim (Egemen) Üçüncü Tekil Kişi Anlatıcı.....	161
b. Gözlemci Üçüncü Tekil Kişi Anlatıcı.....	163
2. Birinci Tekil Kişi (Kahraman) Anlatıcı.....	164
a. Kahraman Birinci Kişi Anlatıcı.....	165
b. Gözlemci Birinci Kişi Anlatıcı.....	166
Bakış Açısı.....	168
Bakış Açısı Türleri.....	168
1. Hâkim Bakış Açısı.....	168
2. Kahraman Bakış Açısı.....	169
3. Gözlemci Bakış Açısı.....	171
Değerlendirmeler.....	172

VII. BÖLÜM YAZSAM AMA NASIL? (BAŞLASAM, ANLATSAM, BİTİRSEM?)

Hikâyelerde Olay Örgüsünü Başlatma.....	176
1. Olay Örgüsünü Başlatma Yeri.....	176
a. Baştan Başlatma.....	177
b. Ortadan Başlatma.....	183
c. Sondan Başlatma.....	187
2. Olay Örgüsünü Başlatma Şekilleri.....	188
a. Mekân tasviriyle başlama.....	188
b. Kahraman tasviriyle başlama.....	189
c. Doğrudan doğruya başlama.....	190
d. Diyalogla başlama.....	191
e. Açıklamayla başlama.....	191

Hikâyelerde Olay Örgüsünü Sona Erdirme	192
Mutlu Son.....	193
Şaşırtıcı Son.....	195
Trajik Son	197
Ucu Açık Son	201
Anlatım Teknikleri	204
Anlatma	205
Diyalog.....	206
Tasvir.....	208
Monolog	210
Psikolojik tasvir (İç Çözümleme).....	212
Bilinç akışı	213
Değerlendirmeler	215

VIII. BÖLÜM

BİRAZ GERİLİM, BİRAZ MERAK

Çatışma	218
Çatışma Türleri	220
Dış Çatışma	220
Fiziksel Çatışma.....	221
Psikolojik Çatışma.....	223
İç Çatışma.....	227
Entrik Yapı (Entrika).....	234
Ana düğüm	235
Ara düğüm	236
Değerlendirmeler	243
Sonuç.....	244

PEMBE İNCİLİ KAFTAN ADLI HİKAYENİN YARATICI YAZMA SÜRECİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	257
1. Konu (Olay)	257
2. Ana Düşünce.....	258
3. Olay Örgüsü	258
4. Kahramanlar	259
5. Mekan	263
6. Zaman	264
7. Anlatıcı Bakış Açısı	265
8. Olay Örgüsünü Başlatma ve Sona Erdirme	265
9. Anlatma Teknikleri	265
KAYNAKÇA	267